

KS § 237

D.nr. KS/2022:398 - 003

Revidering av Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandling

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att

1. upphäva beslut KF § 45, 2018-03-26, Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandlingar,
2. anta Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandling enligt förslag daterat 2022-09-02.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det endast finns ett förslag till beslut och att detta blir kommunstyrelsens beslut.

Beskrivning av ärendet

En direktupphandling är en upphandling av en vara, tjänst, entreprenad eller koncession, för vilken kommunen inte sedan tidigare har ett avtal och vars värde understiger den så kallade direktupphandlingsgränsen. Det finns inga formkrav på hur en direktupphandling ska genomföras. Alla upphandlande myndigheter är dock skyldiga att anta riktlinjer för direktupphandling, vilket Strängnäs kommun gjorde 2015. Riktlinjerna uppdaterades senast 2018, och är nu i behov av att ändras på nytt.

Det finns flera anledningar till att nya riktlinjer behövs, och de flesta går att härleda till en ändring i lagen om offentlig upphandling (LOU) som trädde i kraft den 1 februari 2022. Den mest framträdande ändringen som berör direktupphandling är en kraftigt höjd direktupphandlingsgräns för "sociala tjänster och andra särskilda tjänster", enligt bilaga 2 till LOU¹ – från ca 600 000 kr till ca 7,8 mkr. Kommunens riktlinjer behöver reglera hur direktupphandlingar till dessa relativt stora belopp ska genomföras.

Det har också införts nya regler för hur en upphandlings värde ska beräknas, samt en något högre direktupphandlingsgräns, som nu väntas ligga fast över en längre tid jämfört med den tidigare modellen med revisioner vartannat år.

Innehållet i riktlinjerna har omarbetats i sin helhet och har en ny struktur – bl.a. har mindre fokus lagts på upphandling enligt LUK, vilket i nuvarande riktlinjer

¹ https://www.upphandlingsmyndigheten.se/regler-och-lagstiftning/olika-sorters-avtal-och-kontrakt/upphandling-av-tjanster/bilagor-lou/#bilaga_2_forteckningoversocialatjansterochandrasarskildatjanster

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

har oproportionerligt stort utrymme. Beloppsgränsen för konkurrensutsättning i samband med koncessioner föreslås också höjas, från 500 000 kr till 700 000 kr, vilket harmoniserar med direktupphandlingsgränsen enligt LOU så att det blir färre beloppsgränser att hålla reda på.

Som ett komplement till riktlinjerna kommer ett mer handgripligt stöd att finnas på kommunens intranät.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Övriga konsekvenser

Beslutet medför inga övriga konsekvenser.

Uppföljning

Ingen uppföljning krävs.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, Nya riktlinjer för direktupphandling, 2022-08-31

Styrdokument, Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandling, förslag, 2022-09-02

Styrdokument, Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandling, antagen Protokollsutdrag, KF § 45, 2018-03-26, Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandlingar

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Inköpsenheten för kännedom

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

KF § 45

Dnr KS/2018:70-003

Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandlingar**Beslut**

Kommunfullmäktige beslutar att

1. anta Strängnäs kommuns uppdaterade riktlinjer för direktupphandling, daterade 2018-02-09.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det bara finns ett förslag till beslut och att detta blir kommunfullmäktiges beslut.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

En direktupphandling är en upphandling av en vara, tjänst, entreprenad eller koncession, för vilken kommunen inte sedan tidigare har ett avtal och vars värde är under den s.k. direktupphandlingsgränsen.¹ Sedan den 1 juli 2014 har lagen om offentlig upphandling (LOU) föreskrivit att en upphandlande myndighet ska besluta riktlinjer för användning av direktupphandling. Strängnäs kommun antog sådana riktlinjer 2015 och dessa täcker de krav som ställs. Från och med den 1 januari 2018 har dock direktupphandlingsgränsen höjts och riktlinjerna behöver därför uppdateras med detta nya värde.

Den 1 januari 2017 trädde en ny lag om upphandling av koncessioner (LUK) i kraft. I likhet med LOU föreskriver LUK att en upphandlande myndighet ska besluta riktlinjer för användning av direktupphandling vad avser koncessioner. De befintliga riktlinjerna för direktupphandling har därför även kompletterats med bestämmelser om direktupphandling av koncessioner.

Beredning

Följande uppdateringar av riktlinjerna föreslås vad avser direktupphandling enligt LOU:

- Riktlinjerna uppdateras med den nya direktupphandlingsgräns som gäller från och med den 1 januari 2018 (en höjning från ca 505 000 kronor till ca 586 000 kronor).
- Den undre gränsen för kommunens interna krav på konkurrensutsättning och dokumentation höjs från 50 000 kronor till 100 000 kronor (detta

¹ Direktupphandlingsgränsen justeras vartannat år. Direktupphandlingsgränsen enligt LOU är 586 907 kronor 2018-2019. Direktupphandlingsgränsen enligt LUK är 2 631 028 kronor 2018-2019. Direktupphandling är även tillåten över direktupphandlingsgränsen i vissa undantagssituationer, exempelvis när kommunen får brådskande och oförutsedda behov som inte beror på kommunen själv, såsom eldsvåda eller översvämning.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

utgör en anpassning till LOU som föreskriver att direktupphandling från 100 000 kronor ska dokumenteras).

- Det klargörs i riktlinjerna att ansvaret för uppföljning av direktupphandling ligger på köpande verksamhet/enhet.

I övrigt föreslås inga ändringar av nuvarande riktlinjer för direktupphandling enligt LOU.

Följande kompletteringar av riktlinjerna föreslås vad avser direktupphandling enligt LUK:

- Det beskrivs vad en koncession är och hur man avgör om en koncession kan direktupphandlas.
- Samråd ska ske med inköpschefen innan beslut tas om att direktupphandla en koncession, då det är komplicerat att beräkna värdet av en koncession.
- De olika stegen i direktupphandling av en koncession ska dokumenteras (krav enligt LUK).
- I enlighet med riktlinjerna för direktupphandling enligt LOU föreslås en för kommunen intern gräns för när konkurrensutsättning som utgångspunkt ska ske. Då direktupphandlingsgränsen för koncessioner uppgår till 2 631 028 kronor från och med den 1 januari 2018, föreslås den interna gränsen för konkurrensutsättning till 500 000 kronor.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Övriga konsekvenser

Beslutet medför inga övriga konsekvenser.

Uppföljning

Ingen uppföljning krävs.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag KS § 40, 2018-02-28

Bilaga 1, Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandling, daterade 2018-02-09.

Tjänsteutlåtande, Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandling, 2018-02-09

Beslutet skickas till

Inköpsenheten

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Beslutad:	2022-XX-XX
Myndighet:	Kommunfullmäktige
Diarienummer:	KS/2022:398 - 003
Ersätter:	Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandling, 2018-03-26 KF § 45
Gäller för:	Alla nämnder och förvaltningen
Gäller fr o m:	2022-XX-XX
Gäller t o m:	Tillsvidare
Dokumentansvarig:	Ekonomiavdelningen
Uppföljning:	Vid behov

Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandling

1. Inledning och syfte

Enligt Strängnäs kommuns upphandlings- och inköspolicy¹ ska kommunen vara en kompetent beställare i syfte att nå maximal invånar- och verksamhetsnytta samt kostnadseffektivitet i de verksamheter och tjänster, varor och byggtreprenader som köps in. Kommunen ska också genom sina inköp bidra till ett långsiktigt hållbart samhälle. Inköpsverksamheten ska präglas av ett affärsmässigt agerande, vilket också ska gälla vid direktupphandling.

Syftet med dessa riktlinjer är att säkerställa att Strängnäs kommun har en enhetlig och korrekt hantering av direktupphandlingar, att gällande lagkrav på dokumentation av och riktlinjer för direktupphandling uppfylls, samt att förutsättningar för sänkta inköpskostnader och ökad leverantörskonkurrens skapas.

2. Definitioner

I dessa riktlinjer används följande definitioner:

- Begränsad konkurrensutsättning: förfarande som kommunen tillämpar för att genomföra vissa direktupphandlingar under direktupphandlingsgränserna.
- Direktupphandling: förfarande för tilldelning av kontrakt (avtal) eller ingående av ramavtal utan krav på att den upphandlande myndigheten först ska informera om sin avsikt att upphandla genom en annons om anbudsinfordran.
- Inköpsredovisning: dokument genom vilket kommunen dokumenterar genomförandet av vissa direktupphandlingar.
- Koncession: skriftligt kontrakt med ekonomiska villkor som ingås mellan en upphandlande myndighet och en koncessionshavare, där
 - kontraktet utgör antingen en byggkoncession eller en

¹ Se strangnas.se

- tjänstekoncession,
 - ersättningen för arbetet eller tjänsten utgörs antingen av enbart rätten att utnyttja föremålet för koncessionen eller av dels en sådan rätt, dels betalning, och
 - kontraktet innefattar att verksamhetsrisken övertas av koncessionshavaren.
- Koncessionshavare: leverantör som har tilldelats en koncession.
- Kontrakt: skriftligt avtal med ekonomiska villkor som
 - ingås mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer, och
 - avser leverans av varor, tillhandahållande av tjänster eller utförande av byggtreprenad.
- Leverantör: den som på marknaden tillhandahåller varor eller tjänster eller utför byggtreprenader.
- LOU: lag (2016:1145) om offentlig upphandling
- LUK: lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner
- Ramavtal: avtal som ingås mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer i syfte att fastställa villkoren i kontrakt som senare ska tilldelas under en given tidsperiod.
- Sociala tjänster och andra särskilda tjänster: tjänster som omfattas av bilaga 2 till LOU respektive bilaga 3 till LUK.
- Upphandlande myndighet: statlig eller kommunal myndighet.
- Upphandling: åtgärder som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggtreprenader genom tilldelning av kontrakt.

3. Regler för direktupphandling

Direktupphandling får endast ske i enlighet med tillämplig upphandlingslag, upp till den vid varje tidpunkt gällande, tillämpliga direktupphandlingsgränsen eller i enlighet med specifika undantagsbestämmelser.

Direktupphandling av varor, tjänster och byggtreprenader regleras i 19 a kap LOU. Direktupphandling av koncessioner regleras i 15 kap 6-7 §§ LUK.

Vid direktupphandling ska den upphandlande myndigheten behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingen på ett öppet sätt. Upphandlingen ska vidare genomföras i enlighet med principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

Rätten att besluta om en direktupphandling framgår av respektive nämnds delegationsordning. Utgångspunkten är att alla personer med budgetansvar som s.k. verkställighet har rätt att genomföra en direktupphandling eller rätt att ge någon annan i uppdrag att genomföra en direktupphandling, förutsatt att det uppskattade värdet av direktupphandlingen inte överstiger 700 000 kr.

Alla personer som deltar i en direktupphandling ska särskilt beakta kommunens riktlinjer mot korrruption, mutor och jäv.² Ingen som deltar i en direktupphandling får agera på ett sådant sätt att förtroendet för kommunens saklighet eller opartiskhet kan rubbas. Den som deltar i en direktupphandling får

² Se strangnas.se.

inte ens kunna misstänkas för att låta sig påverkas av ovidkommande önskemål eller hänsyn vid genomförandet av direktupphandlingen.

Den enhet/verksamhet som genomför en direktupphandling har också uppföljningsansvaret för upphandlingen.

Direktupphandlingar vars värde beräknas överstiga den vid varje tid gällande, tillämpliga direktupphandlingsgränsen och som genomförs i enlighet med specifika undantagsbestämmelser i upphandlingslagstiftningen får genomföras först efter avstämning med inköpsenheten, i syfte att säkerställa att aktuellt undantag är tillämpligt och att direktupphandlingen dokumenteras i enlighet med relevant upphandlingslag.

I de fall villkoren för direktupphandling inte uppfylls ska anmälan om upphandling skickas till inköpsenheten. Formulär för detta finns på kommunens intranät.

Om kommunen har ett befintligt kontrakt eller ramavtal för det som ska köpas, ska detta som utgångspunkt användas.

Handlingar som ingår i en direktupphandling ska registreras, arkiveras och gallras i enlighet med varje nämnds dokumenthanteringsplan.

4. Direktupphandlingsgränser

De vid varje tid gällande direktupphandlingsgränserna bestäms av LOU respektive LUK.

Vid antagandet av dessa riktlinjer är direktupphandlingsgränsen i LOU 700 000 kronor för varor, byggtreprenader och tjänster, utom sociala och andra särskilda tjänster. För sociala och andra särskilda tjänster uppgår direktupphandlingsgränsen till det vid varje tid gällande tröskelvärde för direktivstyrda upphandlingar.³

Direktupphandlingsgränsen i LUK är 5 procent av det vid varje tid gällande tröskelvärde för direktivstyrd upphandling av koncessioner.⁴

Direktupphandlingsgränserna anges och uppdateras löpande på kommunens intranät.

5. Beräkning av en upphandlings värde

Värdet av en upphandling beräknas på olika sätt beroende på om upphandlingen omfattas av LOU (varor, tjänster och byggtreprenader) eller LUK (koncessioner).

³ Tröskelvärde justeras vartannat år av Europeiska kommissionen. Vid antagandet av dessa riktlinjer är tröskelvärde och därmed direktupphandlingsgränsen för sociala och andra särskilda tjänster 7 802 550 kr.

⁴ Tröskelvärde justeras vartannat år av Europeiska kommissionen. Vid antagandet av dessa riktlinjer är direktupphandlingsgränsen för koncessioner 2 799 554 kr.

För båda lagar gäller dock:

- att värdet av upphandlingen bestäms exklusive mervärdeskatt,
- att en upphandling inte får delas upp i avsikt att kringgå direktupphandlingsgränsen, och
- att hänsyn också ska tas till det sammanlagda värdet av hela kommunens alla direktupphandlingar av likartade varor, tjänster och byggtreprenader under räkenskapsåret.

Inköpsenheten ska ha en samlad bild av kommunens direktupphandlingar och vid behov bistå verksamheterna med att analysera kommunens totala inköp för att avgöra om de aktuella varorna, tjänsterna, byggtreprenaderna eller koncessionerna når upp till tillämplig direktupphandlingsgräns.

Värdet av en upphandling enligt LOU är det totala belopp som, enligt den upphandlande myndighetens uppskattning, ska betalas enligt de varukontrakt, tjänstekontrakt eller byggtreprenadkontrakt som ingår i upphandlingen. När värdet bestäms ska options- och förlängningsklausuler som anges i upphandlingen inbegripas som om de hade utnyttjats. Eventuella premier och ersättningar som den upphandlande myndigheten planerar att betala till anbudsgivare ska också räknas in i värdet.

Värdet av en koncession enligt LUK ska uppskattas till koncessionshavarens sammanlagda omsättning till följd av koncessionen under dess löptid. Värdet ska uppskattas med hjälp av en objektiv metod och metoden ska anges i något av koncessionsdokumenten. Metoden ska bl.a. ta hänsyn till eventuella options- och förlängningsklausuler, intäkter från betalning av avgifter som tas ut från användarna av koncessionen samt ersättningar eller andra ekonomiska fördelar som koncessionshavaren får från den upphandlande myndigheten. Sådana ekonomiska fördelar kan t.ex. vara att kommunen ställer lokaler eller maskiner till rådighet för koncessionshavaren.

6. Genomförande av direktupphandling enligt LOU

6.1 Upphandling vars värde understiger 100 000 kronor

En pris- och kvalitetsjämförelse ska alltid göras. Den köpande verksamheten ska beakta det sammanlagda värdet av hela kommunens inköp av likartade varor eller tjänster. Samordnade inköp med andra enheter kan också ge bättre villkor.

Inga särskilda krav på dokumentation gäller, utöver vad som följer av respektive nämnds dokumenthanteringsplan.

6.2 Upphandling med ett värde mellan 100 000 kronor och 700 000 kronor

Den köpande verksamheten ska använda de av inköpsenheten anvisade instruktionerna. Instruktioner och mallar finns på kommunens intranät. Om den köpande verksamheten är i behov av stöd från inköpsenheten ska detta anmälas via formulär som finns på kommunens intranät.

Den köpande verksamheten ska genomföra och dokumentera en s.k. begränsad

konkurrensutsättning. Detta innebär att den köpande verksamheten ska göra en pris- och kvalitetsjämförelse med åtminstone tre leverantörer.⁵

Skriftlig offert ska begäras när det är behövt. Vid bedömningen av om skriftlig offert är behövlig, ska hänsyn tas till de grundläggande principerna om proportionalitet, öppenhet, likabehandling av leverantörer och effektiv konkurrens.

Beslut om avsteg från konkurrensutsättning kan tas av inköpschef, med möjlighet till eskalering till kommundirektör. Inköpsenheten ska kontaktas för anmälan av begäran om avsteg från konkurrensutsättning.

De olika stegen i den begränsade konkurrensutsättningen (inklusive val av leverantör) ska dokumenteras i enlighet med inköpsenhetens instruktioner. Detta sker genom ifyllande av en s.k. inköpsredovisning. Formulär för detta finns på intranätet. I inköpsredovisningen ska anges:

- Ansvarig nämnd, kontaktperson samt enhet/avdelning
- Information om vad som anskaffas
- Datum för avtalet, uppskattat värde samt, i förekommande fall, avtalets löptid
- Vilka leverantörer som tillfrågades och hur många som lämnade offert, alternativt skälen för avsteg från konkurrensutsättning
- Vilken leverantör som tilldelades avtalet
- Skälen till att leverantören valdes.

Kommunens inköpsredovisningar hålls samlade av inköpsenheten i uppföljningssyfte samt som underlag vid analyser av om kommunens samlade inköp närmar sig direktupphandlingsgränsen.

Avtal ska tecknas vid alla tjänsteköp.

6.3 Särskilt om sociala tjänster och andra särskilda tjänster

En förhöjd direktupphandlingsgräns gäller för de s.k. sociala tjänster och andra särskilda tjänster som omfattas av bilaga 2 till LOU. Bilagan omfattar bl.a. följande tjänster:

Hälsovård, socialtjänst och närbesläktade tjänster, tillhandahållande av hemtjänstpersonal, förmedling av vårdpersonal, förmedling av läkare, hälso- och sjukvård samt socialvård, företagshälsovård, optikertjänster, äldreomsorg, hemtjänst, utbildningsadministration, diverse skoltjänster och utbildningstjänster, personalutbildning, utbildningsseminarier, chefsutbildning, personlighetsutvecklande utbildning, handledning, konstnärligt och litterärt skapande, konstverk, cirkustjänster, hotell- och restaurangtjänster, catering, juridiska tjänster, undersöknings- och säkerhetstjänster, vakt- och övervakningstjänster, posttjänster, regummering av däck, smedtjänster.

⁵ Förutsatt att det finns minst tre leverantörer på marknaden som kan leverera det som efterfrågas.

Till följd av den förhöjda direktupphandlingsgränsen är det inte obligatoriskt att genomföra en begränsad konkurrensutsättning enligt punkt 6.2 ovan vid upphandlingar av dessa tjänster, som har ett värde mellan 100 000 kr och 700 000 kronor.

Samråd med inköpsenheten ska dock alltid ske innan genomförandet av upphandlingen, i syfte att säkerställa att fråga är om en tjänst som omfattas av bilaga 2 till LOU, att konkurrensen tas till vara på behörigt sätt, och att upphandlingen dokumenteras genom inlämnande av inköpsredovisning, se punkt 6.2 ovan.

En pris- och kvalitetsjämförelse ska alltid göras, liksom sakliga skäl för val av leverantör alltid ska anges i inköpsredovisningen.

Vid upphandling av sociala tjänster och andra särskilda tjänster med ett värde mellan 700 000 kronor och direktupphandlingsgränsen, gäller det som anförts ovan i punkt 6.2 om begränsad konkurrensutsättning, avsteg från konkurrensutsättning och inköpsredovisning i sin helhet. Dessutom behövs beslut enligt respektive nämnds delegationsordning, eftersom direktupphandling till ett värde överstigande 700 000 kronor som utgångspunkt inte kan anses utgöra verkställighet.

7. Genomförande av direktupphandling enligt LUK

7.1 Koncessioner vars värde understiger 700 000 kronor

Samråd med inköpsenheten ska alltid ske avseende beräkning av koncessionens värde, samt i syfte att säkerställa att konkurrensen tas till vara på behörigt sätt, och att upphandlingen dokumenteras genom inlämnande av inköpsredovisning, se punkt 6.2 ovan.

En pris- och kvalitetsjämförelse ska alltid göras, liksom sakliga skäl för val av leverantör alltid ska anges i inköpsredovisningen. Det ska också beaktas om det inom kommunen har genomförts direktupphandlingar av samma slag under räkenskapsåret.

Avtal ska tecknas vid alla koncessioner.

7.2 Koncessioner med ett värde mellan 700 000 kronor och direktupphandlingsgränsen

Verksamheten i fråga ska kontakta inköpsenheten för samråd avseende erforderlig konkurrensutsättning och beräkning av koncessionens värde.

Koncessionen i fråga ska annonseras publikt, alternativt kan verksamheten i fråga genomföra en begränsad konkurrensutsättning med minst tre leverantörer i enlighet med punkt 6.2 ovan.

Beslut om avsteg från konkurrensutsättning kan tas av inköpschef, med möjlighet

till eskalering till kommundirektör. Inköpsenheten ska kontaktas för anmälan av begäran om avsteg från konkurrensutsättning.

Upphandlingen ska dokumenteras genom ingivande av inköpsredovisning till inköpsenheten, se punkt 6.2 ovan.

Avtal ska tecknas vid alla koncessioner.

Beslutad när:	2018-03-26 § 45
Beslutad av	Kommunfullmäktige
Diarienummer:	KS/2018:70-003
Ersätter:	Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandling, 2015-02-23 § 23
Gäller för:	Alla nämnder och förvaltningen
Gäller fr o m:	2018-04-04
Gäller t o m:	Tillsvidare
Dokumentansvarig:	Ekonomiavdelningen
Uppföljning:	Vid behov

Strängnäs kommuns riktlinjer för direktupphandling

Bakgrund

Den 1 juli 2014 trädde nya lagbestämmelser i kraft gällande direktupphandling av varor, tjänster och byggtreprenader. Bestämmelserna finns numera i 19 kap. lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Av bestämmelserna följer bl.a. att en upphandlande myndighet ska besluta riktlinjer för användning av direktupphandling och att genomförandet av upphandlingar vars värde överstiger 100 000 kronor ska dokumenteras.

Den 1 januari 2017 trädde nya lagbestämmelser i kraft gällande upphandling av koncessioner, lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK). I likhet med LOU föreskriver LUK att en upphandlande myndighet som upphandlar koncessioner ska besluta riktlinjer för användning av direktupphandling. Vidare ska alla direktupphandlingar av koncessioner dokumenteras.

Syfte och omfattning

Syftet med dessa riktlinjer är att Strängnäs kommun ska få en enhetlig hantering av direktupphandlingar, sänkta kostnader för inköp, ökad leverantörskonkurrens samt uppfylla lagkraven på dokumentation och riktlinjer för direktupphandling.

Riktlinjerna omfattar inköp om:

1. det inte finns något befintligt avtal enligt nedan, och
2. värdet av upphandlingen är under direktupphandlingsgränsen.¹

¹ Direktupphandlingsgränsen bestäms av LOU respektive LUK och är 28 (LOU) respektive 5 (LUK) procent av det tröskelvärde som Europeiska kommissionen vid varje tid har beslutat om. 2018-2019 är direktupphandlingsgränsen enligt LOU 586 907 kronor och enligt LUK 2 631 028 kronor. Direktupphandling är enligt både LOU och LUK tillåten även över direktupphandlingsgränsen i vissa undantagssituationer, exempelvis när kommunen får brådskande och oförutsedda behov som inte beror på kommunen själv, såsom eldsvåda eller översvämning.

Enligt Strängnäs kommuns inköspolicy ska kommunen vara en kompetent beställare i syfte att nå maximal invånar- och verksamhetsnytta samt kostnadseffektivitet. Kommunens inköpsverksamhet ska präglas av ett affärsmässigt agerande, vilket också ska gälla vid direktupphandling. Alla som genomför direktupphandlingar ska beakta de grundläggande EU-rättsliga principerna inom upphandlingsområdet såsom likabehandling av leverantörer, transparens och att inte ställa oproportionerliga krav.

Hur man avgör om det som behöver köpas kan direktupphandlas

Om Strängnäs kommun har ett gällande ramavtal för det som behöver köpas ska avrop ske från befintligt ramavtal.

Om värdet av kommunens samlade inköp² överstiger direktupphandlingsgränsen, alternativt om det samlade kontraktsvärdet överstiger direktupphandlingsgränsen, så ska inte en direktupphandling utan en annonserad upphandling genomföras. I dessa situationer ska kommunens inköpsenhet kontaktas.

Beräkningen av värdet av det aktuella köpet ska utgå ifrån det totala belopp som kan komma att utbetalas,³ vilket innebär att options- och förlängningsklausuler i ett avtal ska räknas som om de kommer att utnyttjas. Värdet bestäms exklusive mervärdesskatt.

Beräkning av värdet ska också utgå från det sammanlagda värdet av hela kommunens alla direktupphandlingar av likartade varor/tjänster/koncessioner under räkenskapsåret.

Inköpsenheten ska ha en samlad bild av kommunens direktupphandlingar och bistå verksamheten i analyser om kommunens totala inköpsbelopp avseende olika varor/tjänster/koncessioner har nått direktupphandlingsgränsen.

Rätt att direktupphandla under direktupphandlingsgränsen

Om inte annat framgår av respektive nämnds delegationsordning har alla medarbetare med budgetansvar rätt att genomföra en direktupphandling eller ge någon annan i uppdrag att genomföra en direktupphandling.

Direktupphandling enligt LOU

Direktupphandling enligt LOU med ett värde under 100 000 kronor
En pris- och produktjämförelse ska alltid göras. Den köpande verksamheten bör beakta att samordnade inköp med andra enheter kan ge bättre villkor.

² Hela kommunen är en upphandlande myndighet i detta sammanhang.

³ Beräkning av värdet av koncessioner sker på särskilt sätt, se nedan.

Direktupphandling enligt LOU med ett värde mellan 100 000 kronor och direktupphandlingsgränsen

Instruktioner och mallar

Den köpande verksamheten ska använda de av inköpsenheten anvisade instruktionerna och mallarna.

Tre leverantörer

Den köpande verksamheten ska göra en pris- och tjänst/produktjämförelse med minst tre leverantörer, förutsatt att det finns åtminstone tre leverantörer på marknaden som kan leverera det som efterfrågas. Skriftlig offert ska begäras.

Beslut om avsteg från konkurrensutsättning kan enbart tas av kommundirektören i samråd med inköpschefen.

Dokumentation

Avtal ska tecknas vid alla tjänsteköp.

De olika stegen i direktupphandlingen (inklusive val av leverantör) ska dokumenteras i enlighet med inköpsenhetens instruktioner. I dokumentationen ska ingå:

- Ansvarig nämnd, kontaktperson samt enhet/avdelning
- Information om vad som köpts
- När avtalet ingicks/beställning gjordes, uppskattat värde samt, i förekommande fall, avtalets löptid
- Om och hur konkurrensen togs till vara
- Vilka leverantörer som tillfrågades och hur många som lämnade offert
- Vilken leverantör som tilldelades avtalet/beställningen lades till
- Skälen till att leverantören valdes.

Alla som genomför direktupphandlingar över 100 000 kronor ska se till att ovanstående dokumentationen skickas till inköpsenheten. Dokumentation från alla direktupphandlingar över 100 000 kronor hålls samlade av inköpsenheten i uppföljningssyfte och som ett verktyg i analysen om en direktupphandling eller en annonserad upphandling ska genomföras.

Handlingar i samband med direktupphandlingar ska i övrigt registreras och arkiveras i enlighet med varje nämnds dokumentationshanteringsplan.

Koncessioner enligt LUK

Vad är en koncession?

En koncession är ett kontrakt där hela eller en del av leverantörens ersättning för att uppfylla kontraktet består av en rätt att nyttja kontraktsföremålet. Vid en tjänstekoncession kan en leverantör t.ex. få i uppdrag att tillhandahålla tjänster till tredjeman mot att i sin tur få rätt att ta betalt av tredjeman för utnyttjandet av tjänsten. Förenklat kan man säga att leverantören får i uppdrag av kommunen att

utföra tjänster åt tredjeman, som också är den som betalar leverantören. Typiska exempel på koncessioner är busstrafik samt drift av parkeringsplatser, hamnar, restauranger och caféer.

En viktig förutsättning för att ett kontrakt ska vara en koncession är att de ekonomiska risker som är förenade med nyttjandet av kontraktsföremålet övergår på leverantören. Ersätts således t.ex. förluster vid ett uppdrag avseende buss-, hamn- eller restaurangdrift, föreligger inte en koncession utan ett vanligt tjänstekontrakt som ska upphandlas i enlighet med LOU. Det är även viktigt att leverantören har frihet att bestämma över hur uppdraget i fråga ska utföras. I fall kommunen detaljreglerar hur uppdraget ska utföras, föreligger ett vanligt tjänstekontrakt som ska upphandlas enligt LOU.

Hur man avgör om en koncession kan direktupphandlas
Värdet av en koncession beräknas mot bakgrund av leverantörens sammanlagda omsättning till följd av koncessionen under dess löptid. Värdet av koncessionen ska uppskattas med hjälp av en objektiv metod. Metoden ska bland annat ta hänsyn till eventuella options- och förlängningsklausuler samt ersättningar eller andra ekonomiska fördelar som koncessionshavaren får från den upphandlande myndigheten. Sådana ekonomiska fördelar kan t.ex. vara att kommunen ställer lokaler eller maskiner till rådighet för koncessionshavaren. Värdet bestäms exklusive mervärdesskatt.

Vid uppskattningen av en koncessions värde ska man också beakta det sammanlagda värdet av hela kommunens alla direktupphandlingar av likartade koncessioner under hela räkenskapsåret.

Direktupphandling enligt LUK

Samråd med inköpsenheten

Då det är viktigt att värdet av en koncession beräknas på rätt sätt, ska samråd ske med inköpsenheten innan beslut tas om att direktupphandla en koncession. Inköpsenheten ska ha en samlad bild av kommunens direktupphandlingar av koncessioner.

Dokumentation

De olika stegen i direktupphandlingen (inklusive val av leverantör) ska dokumenteras i enlighet med inköpsenhetens instruktioner. I dokumentationen ska ingå:

- Ansvarig nämnd, kontaktperson samt enhet/avdelning
- Information om vad som upphandlats
- När avtalet ingicks, uppskattat värde, metoden för uppskattat värde samt avtalets löptid
- Om och hur konkurrensen togs till vara
- Vilka leverantörer som tillfrågades och hur många som lämnade offert
- Vilken leverantör som tilldelades avtalet
- Skälen till att leverantören valdes.

Alla som genomför direktupphandlingar av koncessioner ska se till att ovanstående dokumentation skickas till inköpsenheten. Dokumentation från alla direktupphandlingar av koncessioner hålls samlade av inköpsenheten i uppföljningssyfte och som ett verktyg i analysen om en direktupphandling eller en annonserad upphandling ska genomföras.

Avtal ska tecknas vid alla koncessioner.

Koncessioner med ett värde mellan 500 000 kronor och direktupphandlingsgränsen

Verksamheten i fråga ska kontakta inköpsenheten för samråd avseende beräkning av värdet av koncessionen samt erforderlig konkurrensutsättning. Koncessionen i fråga ska annonseras publikt, alternativt kan verksamheten i fråga göra en pris- och tjänstjämförelse med minst tre leverantörer. I sistnämnda fall ska skriftlig offert begäras. Beslut om avsteg från konkurrensutsättning kan enbart tas av kommundirektör i samråd med inköpschef.

Koncessioner med ett värde under 500 000 kronor

Samråd ska ske med inköpsenheten avseende beräkning av koncessionens värde. En pris- och kvalitetsjämförelse bör alltid göras, liksom det bör övervägas om det inom kommunen har genomförts direktupphandlingar av samma slag under räkenskapsåret.

Uppföljning

Den köpande enheten/verksamheten som genomför direktupphandlingen innehar sedan uppföljningsansvaret för direktupphandlingen.